

Odbor MM: odbor vnitřních věcí
Č. j.: 6203/OVV/22
Vyřizuje: Ing. Věra Ježková
Telefon: 353 151 250

Karlovy Vary dne 13.10.2022

Předmět žádosti:

Žádost fyzické osoby o sdělení informace k otázce:

„Jakým způsobem a podle jakých předpisů/zákonů vzniká fyzická osoba spojená se jménem novorozence? Porodní list uvádí narození "dítěte" nikoli "fyzické osoby", z toho je zřejmé, že fyzická osoba vzniká/je vytvořena později - proto žádám o vysvětlení tohoto postupu.“

Odpověď na žádost:

Statutární město Karlovy Vary (dále jen „SMKV“) obdrželo dne 17.9.2022 žádost o poskytnutí informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, týkající se zodpovězení otázky:

„Jakým způsobem a podle jakých předpisů/zákonů vzniká fyzická osoba spojená se jménem novorozence? Porodní list uvádí narození "dítěte" nikoli "fyzické osoby", z toho je zřejmé, že fyzická osoba vzniká/je vytvořena později - proto žádám o vysvětlení tohoto postupu.“

Na položenou otázku bylo odpovězeno takto:

1) Jakým způsobem a podle jakých předpisů vzniká fyzická osoba spojená se jménem novorozence?

Fyzická osoba je právní pojem odlišující člověka od jiných právních subjektů, které mají právní subjektivitu (právnícká osoba). Status fyzické osoby nabývá každý člověk *ex lege*, tedy přímo ze zákona.

Právní osobnost (*právní subjektivitu*), tedy způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti, ve smyslu ustanovení § 15 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“), má ve smyslu ustanovení § 23 ObčZ každý člověk od početí do smrti. Každý člověk má ve smyslu ustanovení § 19 odst. 1 ObčZ vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu. Zákon stanoví jen meze uplatňování přirozených práv člověka a způsob jejich ochrany.

V době mezi početím a narozením člověka, kdy právo hovoří o tzv. *nascituru*, je však tato způsobilost ve smyslu ustanovení § 25 ObčZ podmíněna tím, že se plod narodí živý. V opačném případě nastoupí právní fikce, že fyzická osoba nikdy neexistovala (což má významný důsledek v dědictvém právu, neboť mrtvě narozený plod nemůže nabývat dědictví a nestává se tedy sám zůstavitelem). Smrtí tato způsobilost zanikne a dosavadní práva a povinnosti v rámci dědictví přechází na právní nástupce.

Pokud je fyzická osoba dlouhodobě nezvěstná a je pravděpodobné, že již nežije, případně pokud je jisté, že nežije, ale nelze to dokázat stanoveným způsobem, může ji soud prohlásit za mrtvou nebo jen za nezvěstnou.

Plnou svéprávnost, tedy způsobilost nabývat pro sebe *vlastním* právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, mají ale ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 ObčZ jen zletilí, tzn. ti, kteří dovršili 18 let věku (anebo ve smyslu ustanovení § 30 odst. 2 ObčZ ti, kteří uzavřeli s povolením soudu manželství nebo jim byla svéprávnost přiznána soudem), a kterým zároveň nebyla tato způsobilost omezena.

Zcela zbavit fyzickou osobu nebo samostatně se vzdát svéprávnosti možné není, pouze je možné ji soudem ve smyslu ustanovení § 55 a násl. ObčZ omezit, např. kvůli trvalé duševní poruše.

Nezletilý je ve smyslu ustanovení § 31 a násl. ObčZ schopen nabývat v zásadě všech práv a povinností a je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. V ostatních případech, např. nákup dovolené desetiletým dítětem, musí nezletilého zastoupit jeho zákonný zástupce nebo je možné mu zákonným zástupcem udělit souhlas k takovému jednání, pokud není zákonem zvlášť zakázáno.

2) Porodní list uvádí narození "dítěte" nikoli "fyzické osoby", z toho je zřejmé, že fyzická osoba vzniká/je vytvořena později - proto žádám o vysvětlení tohoto postupu.

Jak povinný subjekt již výše vysvětlil, fyzická osoba jako právní pojem vzniká již samotným narozením (přičemž na počaté dítě se zpětně hledí jako na již narozené, pokud se následně narodí živé) ze zákona, tedy není za potřebí žádného právního jednání jakékoliv osoby.

Pojem dítě je odlišným právním pojmem od právního pojmu fyzická osoba. Právní pojem dítě určuje příbuzenský poměr dítěte k jeho rodičům, tedy k otcevi a matce. Dítě není pojmem určujícím věk fyzické osoby, ale její příbuzenský vztah. Pokud bychom chtěli označit dítě do věku 18 let, je nutno použít pojem nezletilé dítě. Je tomu tak proto, že i např. 52 letá fyzická osoba je nadále dítětem svých např. 74 letých rodičů. Dítětem, tedy označením statutu (role) v rámci příbuzenského vztahu mezi rodiči a dítětem je člověk od svého početí.

Pro vznik dítěte také (jako v případě fyzické osoby) není potřeba jakéhokoliv právního jednání jakékoliv osoby a dítětem se člověk (stejně jako fyzickou osobou) stává ze zákona.

Shrnutí:

Fyzickou osobou se člověk stává ze zákona narozením, přičemž na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud se následně narodí živé. Dítětem se člověk stává již početím a jedná se o vyjádření role člověka v rámci příbuzenského vztahu. Pokud se dítě nenarodí živé, nikdy se nestane fyzickou osobou. I přesto ale po dobu těhotenství je dítětem, nicméně nenarozeným.

Poplatek:

Náklady spojené se zpracováním a poskytnutím informace se nevyměrují.

Obdrží:

Žadatel poštou do vlastních rukou.